

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ เป็นวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ศึกษากับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๐ คน จากการสุ่มประชากรโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่เมอร์แกน (Robert V.Krejcie and Earyle W.Morgan) ในจำนวนประชากร ๓๘,๕๔๙ คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบโดยการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจะสรุปตามลำดับ ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นประชาชนเพศหญิง ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๘ มีอายุ ๕๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๗ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๑๖ มีอาชีพรับจ้างจำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๓ และมีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗๙

๕.๑.๒ ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ สามารถสรุปผลและอภิปรายได้ดังนี้ คือ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

จำแนกตามระดับการศึกษา ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงย้อมสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑

จำแนกตามอาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เพศ		✓
อายุ	✓	
การศึกษา	✓	
อาชีพ	✓	
รายได้ต่อเดือน	✓	

๑. **เพศ** ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน กัน ($t = 0.51$ sig. = ๐.๖๑๒) จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. **อายุ** ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อายุ ($F = 14.75$, sig. = ๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. **ระดับการศึกษา** ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = 19.67$, sig. = ๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. **อาชีพ** ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมแตกต่างกัน ($F = 29.34$, sig. = ๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕. รายได้ต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๖๐.๖๖$, $\text{sig.} = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจะอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ สามารถสรุปผลและอภิปรายได้ดังนี้ คือ

จากการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๖$) จึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ๑) ด้านการวางแผน ๒) ด้านการปฏิบัติการ ๓) ด้านการตรวจสอบ ๔) ด้านการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย หนูศรีแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับมาก จึงมีผลให้การบริหารงานของ อบต. ช่วยพัฒนาตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเมื่อมีงบประมาณในการพัฒนาตำบลมากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่กังวลเรื่องความโปร่งใส และยุติธรรมในการบริหารของ อบต. ในขณะที่ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินงานยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการเป็นสมาชิกทางสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุทอง เนตรสว่าง ได้ศึกษาเรื่อง ประชาสังคมกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อทราบถึงกระบวนการประชาสังคม มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผลของการวิจัยความเป็นประชาสังคมของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลยางเนิ้ง พบว่า อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยในระดับมาก ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในความเป็นประชาสังคมและผลของการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาทางด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และในการวางแผนพัฒนา พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางด้านการเมืองการบริหาร พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อยสภาพโดยรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นประชาสังคม หากท้องถิ่นเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมมากกว่านี้ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอนุกุล ศรีปัจฉิม ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย

อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ซึ่งพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ ด้านสาธารณสุข และด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือด้านสาธาณูปโภค ด้านสังคม ด้านการเมืองการบริหาร และด้านเศรษฐกิจ

๕.๒.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑. **ด้านเพศ** ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๘ แสดงให้เห็นถึงเพศหญิงนั้นมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์มากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิกุล สัจจามรรค ได้ศึกษาเรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครลำปาง อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง** พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

๒. **ด้านอายุ** ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านนั้นแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เขมราฐ ชัมภรัตน์** ได้ศึกษาเรื่อง **การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี กิ่งอำเภอสว่างวีรวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี** ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางและในเรื่องการมีส่วนร่วม พบว่าการรับรู้ข่าวสาร และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้าน อายุ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อม

๓. **ด้านระดับการศึกษา** ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๑๖ แสดงให้เห็นถึงประชาชนมีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พิกุล สัจจามรรค** ได้ศึกษาเรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครลำปาง อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง** พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แล้ว มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคมหรือไม่มีตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครลำปาง กิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุดคือ ต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น และต้องการพัฒนาชุมชนของตนเอง

๔. ด้านอาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมแตกต่างกัน ย่อมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างจำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๓ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล สัจจามรรค ได้ศึกษาเรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครลำปาง อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง** พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง

๕. ด้านรายได้ต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗๙ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล สัจจามรรค ได้ศึกษาเรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครลำปาง อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง** พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย ๕๗,๖๐๐ บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคมหรือไม่มีตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครลำปาง กิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและ นายกเทศมนตรี ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุดคือ ต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น และต้องการพัฒนาชุมชนของตนเอง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ประชาชนควรเสนอแนะนโยบาย และนำไปจัดทำแผนเพื่อนำไปปฏิบัติสู่กลุ่มเป้าหมาย

๒. เพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความรู้เฉพาะด้านให้เพียงพอกับปริมาณที่มีอยู่ในขณะนี้

๓. ประชาชนควรได้รับการประชาสัมพันธ์นโยบาย และการดำเนินงานของวัดเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และสะท้อนปัญหาของวัดให้ประชาชนได้รับรู้

๔. ประชาชนควรสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมประชุม เพื่อทำให้เกิดความสามัคคีจะได้ทราบถึงความต้องการและความคิดเห็นของประชาชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. วัดควรจัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและรับผิดชอบในด้านการพัฒนาวัด ในส่วนของพระสงฆ์หรือบุคลากรภายในวัด ควรให้ได้รับการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้และเกิด

ความคิดใหม่ๆในการพัฒนาวัดและการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมของของวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๒. วัดควรจัดให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานข้าราชการกับหน่วยงานการปกครองต่างๆ ในท้องถิ่น จัดกิจกรรมร่วมกันกับวัดเพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ประชาชนมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ความสามัคคีของคนในชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

๓. วัดควรเชิญหน่วยงานข้าราชการกับหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน เข้ามาประชุมเพื่อหารือวางแผนงานในด้านต่างๆเพื่อการพัฒนาวัด และจะทำให้ทราบถึงความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวัด และจะทำให้การพัฒนาวัดเป็นไปด้วยความรวดเร็วและยั่งยืนถาวรต่อไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ด้วยความพร้อมทางด้านทรัพยากรและบุคลากรในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า นั้น น่าจะเป็นเขตที่มีความพร้อมในการพัฒนาวัดมากอีกที่หนึ่ง แต่ด้วยประเด็นในการศึกษาในเรื่องดังกล่าวยังเป็นการศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเพียงมิติเดียว จึงทำให้การให้คำตอบที่ค้นพบได้จากการวิจัยนั้น อาจไม่เพียงพอต่อการตอบโจทย์ในการพัฒนาวัดได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงควรต้องการศึกษาในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาวัดให้มากกว่านี้ อาทิเช่น

๑. ด้านการบริหารจัดการงบประมาณและการจัดสรรการเงินของวัด

๒. การประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารการพัฒนาวัด ทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของวัด

๓. ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการพัฒนาวัด เป็นต้น เพื่อให้การบริหารของวัด ในเขตอำเภอตากฟ้าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนและวัดอย่างสูงสุด

๔. ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการพัฒนาวัด เป็นต้น เพื่อให้การบริหารของวัด ในเขตอำเภอตากฟ้าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนและวัดอย่างสูงสุด